

DERINIMO PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 60, 147¹, 151¹, 189, 214, 218, 224¹ STRAIPSNIŲ IR KODEKSO PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 212, 254 IR 327 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS KRIMINALINĖS ŽVALGYBOS ĮSTATYMO NR. XI-2234 8 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ

Institucija	Pastabos	Įvertinimas
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2020-01-07 išvada Nr. 42	<p>Sistemiškai vertindami BK projekto 2 straipsniu siūlomą teisinį reglamentavimą, pažymime, kad Baudžiamojo kodekso 147¹ straipsnyje (išnaudojimas priverstiniam darbui ar paslaugoms) nėra kalbama apie nukentėjusiojo panaudojimą nusikalstamoms veikoms vykdyti, todėl nėra aišku, dėl kokių priežasčių ir nuo kokių nusikalstamų veikų padarymo jis turėtų būti atleidžiamas nuo baudžiamosios atsakomybės. Apie nukentėjusiojo panaudojimą nusikalstamos veikoms daryti yra kalbama Baudžiamojo kodekso 147 straipsnio 1 dalyje ir tokio asmens atleidimas nuo baudžiamosios atsakomybės yra aptartas šio straipsnio 3 dalyje, kurioje ši nuostata formuluojama kartu su žodžiais „gali būti“. Dėl šių priežasčių manome, kad BK projekto 2 straipsniu siūlomas teisinis reglamentavimas yra nepagrįstas ir perteklinis, arba sistemaiškai kartu turėtų būti tikslinama Baudžiamojo kodekso 147¹ straipsnio 1 dalis.</p>	<p>Pritarti iš dalies.</p> <p>Pritartina pastabos daliai dėl BK 147¹ straipsnio formuluotės „gali būti“. Atsižvelgiant į tai, <u>BK projektas atitinkamai patikslintas žodį „atleidžiamas“ pakeičiant formuluote „gali būti atleistas“.</u></p> <p><u>Kita pastabos dalis (dėl siūlymo tikslinti BK 147¹ straipsnio 1 dalį netiksliai interpretuojant prekybos žmonėmis sudėties objektyviosios pusės požymius) su LRV kanceliarijos Teisės grupe suderinta darbine tvarka (Teisingumo ministerijos argumentams, kurie išdėstyti žemiau, pritarta, įstatymų projektai šiuo aspektu tikslinti nebuvo).</u></p> <p>Pažymėtina, kad BK 147 straipsnyje nėra kalbama apie tai, kokioms nusikalstamos veikoms vykdyti yra „panaudojamas“ nuo prekybos žmonėmis nukentėjęs asmuo. Priešingai, BK 147 straipsnio 1 dalyje, be kita ko, yra išvardintos alternatyvios veikos, kurios yra būtinasis prekybos žmonėmis sudėties objektyviosios pusės požymis (būtent alternatyvių veikų požymis parodo, kaip pasireiškia prekybos žmonėmis nusikalstama veika). BK 147 straipsnio 3 dalyje numatyta galimybė nukentėjusį nuo prekybos žmonėmis asmenį atleisti nuo baudžiamosios atsakomybės už nusikalstamą veiką, kurią jis buvo priverstas tiesiogiai padaryti dėl jam padarytos šiam straipsnyje numatytos veikos, nėra susijusi su BK 147 straipsnio 1 dalyje vardinamais nusikaltimo sudėties alternatyviais požymiais (veikomis). Vadovaujantis BK 147 straipsnio 3 dalimi, nuo baudžiamosios atsakomybės atleidžiamas tas asmuo, kuris buvo priverstas padaryti kitą, t. y. kitame baudžiamojo įstatymo straipsnyje numatytą nusikalstamą veiką, o ne tą, kuri numatyta BK 147 straipsnio 1 dalyje (kaip minėta, šioje dalyje vardinamos ne atskiros nusikalstamos veikos, o tik prekybos žmonėmis nusikalstamą veiką apibūdinantys požymiai). Atsižvelgiant į tai, BK 147¹ papildymas nauja 3 dalimi (analogiškai kaip ir BK 147 ir 157 straipsniuose) taip pat nėra ir negali būti tiesiogiai susijęs su BK 147¹ straipsnio 1 dalimi (tiek, kiek tai susiję su atleidimu nuo baudžiamosios atsakomybės), nes asmuo, nukentėjęs nuo šiam straipsnyje numatytos veikos (t. y. buvo išnaudotas priverstiniam darbui ar paslaugoms), kaip minėta, atleidžiamas nuo baudžiamosios atsakomybės už kitą, o ne BK 147¹</p>

straipsnyje numatytą nusikalstamą veiką, kurią jis buvo priverstas tiesiogiai padaryti dėl jam padarytos BK 147¹ straipsnyje numatytos nusikalstamos veikos. Atsižvelgiant į tai, nėra poreikio tikslinti BK 147¹ straipsnio 1 dalį.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad BK 147¹ straipsnio pataisos parengtos siekiant tinkamai įgyvendinti Tarptautinės darbo organizacijos 1930 m. konvencijos dėl priverstinio ar privalomojo darbo protokolo, priimto 2014 m. birželio 11 d. (toliau – Protokolas), 4 straipsnio 2 dalies reikalavimus, pagal kuriuos kiekviena Organizacijos narė turi imtis būtinų priemonių, kad užtikrintų, jog kompetentingos institucijos turėtų teisę nepersekioti priverstinio ar privalomojo darbo aukų ar netaikyti joms bausmių už jų dalyvavimą neteisėtoje veikloje, kurią jos vykdė verčiamos dirbti priverstinį ar privalomąjį darbą, o tai ir buvo tiesioginė jų dalyvavimo šioje veikloje priežastis. Pažymėtina, kad ši nuostata formuluojama identišškai, kaip ir atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės prekybos žmonėmis atvejais, kuri yra įgyvendinta BK 147 ir BK 157 straipsniuose. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. spalio 2 d. posėdyje (posėdžio protokolo Nr. 39) Teisingumo ministerijai pavesta per 6 mėnesius nuo Protokolo ratifikavimo dienos parengti ir pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei BK 147¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektą. Pažymėtina, kad įstatymas Nr. XIII-2711 „Dėl Tarptautinės darbo organizacijos 1930 m. konvencijos dėl priverstinio ar privalomojo darbo protokolo ratifikavimo“ priimtas 2019 m. gruodžio 19 d.

Teisingumo ministras
 Elvinas Jankevičius
